

4. KONSTRUOITU TOIMINTA

- Kielen ilmaukset ovat monikanavaisia yhdisteitä, joilla sekä **kerrotaan** että **näytetään**. Kertovassa kielen käytössä hyödynnetään konventionaalisia ja tarkkarajaisia yksiköitä, kuten leksikaalisia viittomia ja täydellisiä lauseita, jotka järjestyvät AVP-periaatteen mukaan. Mitä enemmän kielen käytössä korostuu näyttäminen, sitä enemmän käytetään osittain leksikaalisia – etenkin kuvailevia – viittomia ja sitä vajaimmiksi ja viittomajärjestykseltään vaikeammin analysoitaviksi lauseet muuttuvat.
- Kun siirrytään kertovasta kielen käytöstä kohti näyttämiseen perustuvaa kielen käyttöä, lisääntyy ilmauksissa myös konstruoidun toiminnan määrä. **Konstruoitu toiminta** on kielen epäkonventionaalisille ja hämärärajaisille ominaisuuksille pohjaavaa **näyttelemistä**, jota viittojat kuten puhujatkin käyttävät esittääkseen puheenaiheena olevan referentin toimintaa, tunteita, ajatuksia ja sanomisia. Konstruoidun toiminnan avulla luodaan usein vajaalla lauseella ilmaistua merkitystä täydentävä **mielikuva** kerrottavana olevasta tilanteesta, ja konstruoidussa toiminnassa hyödynnetään korostetusti koko kehon liikkeitä ja asentoja.

Vahva kt

Moni artikulaattori esittää
Täysi hahmon näkökulma

”lumiukko hätkähtää”
Ei-leksikaalinen viittoma

Osittainen kt

Moni artikulaattori esittää
Osittainen hahmon näkökulma

”lumiukko” KATSOA
Osittain leksikaalinen viittoma

Kevyt kt

Harva artikulaattori esittää
Vahva kertojan näkökulma

HERÄTÄ (pojan silmät)
Leksikaalinen viittoma

Peruskerronta

Ei esittäviä artikulaattoreita
Täysi kertojan näkökulma

KIRJA
Leksikaalinen viittoma

Ei-konventionaalinen, hämärärajainen ja
näyttämiseen perustuva kielen käyttö

Konventionaalinen, tarkkarajainen ja
kertomiselle perustuva kielen käyttö

Kuvio 1. Konstruoitu toiminta jatkumolla.

- Konstruoitu toiminta jaetaan kolmeen päätyyppiin, jotka yhdistyvät jatkumolla peruskerrontaan (kuvio 1).

Vahvassa konstruoidussa toiminnassa puheena olevan hahmon toimintaa koodataan samanaikaisesti useammalla artikulaattorilla, ja viittoja on täysin puheena olevan hahmon roolissa.

Osittaisessa konstruoidussa toiminnassa hahmon toimintaa koodaavien artikulaattoreiden lukumäärä on vähäisempi kuin vahvassa asteessa, mutta suurempi kuin heikossa asteessa, ja viittoja on hahmon roolissa vain osittain.

Kevyessä konstruoidussa toiminnassa hahmoa koodataan vain yhdellä tai kahdella artikulaattorilla, ja viittoja on ensisijaisesti omassa kertojan roolissaan. Peruskerronnassa mikään artikulaattori ei koodaa hahmoa, ja viittojalla on ainoastaan oma roolinsa.

- Konstruoidun toiminnan käyttö **vaihtelee** hyvin paljon viittojasta toiseen. Toisaalta konstruoidun toiminnan käytössä on myös **systemaattisuutta** esimerkiksi siten, että tarinoita kerrottaessa konstruoidun toiminnan määrä on kaikilla viittojilla suurempi kuin vapaassa keskustelussa.

JANTUNEN, T. (2017). Constructed action, the clause and the nature of syntax in Finnish Sign Language. *Open Linguistics* 3, 65–85.

